

være forbundet med nogen Vanskelighed at faae Huse paa selve Kjøbstadgrunden tagne med i Lovforslaget, dersom den høitærede Minister ikke vilde modsætte sig det saa stærkt, som han hidtil har gjort, thi jeg tror ikke, at man enten i dette Thing eller i det andet i og for sig vil have Noget imod at tage disse Kjøbstadhuuse med. Under Forhandlingerne i Anledning af Loven af 28de Mai 1880 var der i denne Sal et stort Mindretal herfor, og der vilde upaatvilelig have været et Flettal, naar den ærede Minister ikke dengang havde modsat sig det, idet han henviste til, at der kunde dannes en særlig Kreditforening for Kjøbstæderne, hvilket imidlertid ikke har vundet sig gjørligt. Jeg tror heller ikke, at det vilde møde Vanskeligheder i det andet Thing. Saa fremt det i det andet Thing fremtraadte som Betingelse for at opnaa den ved Lovforslaget tilføjede Forhøielse fra 4,000 til 6,000 Kr., at man medtog alle Kjøbstadeiendomme, vilde Lovforslaget vistnok ogsaa gaa igjennem der. Jeg vilde derfor glæde mig overordentlig, hvis den ærede Minister skulde kunne sætte sig noget mindre afsjærende mod en Udvidelse af Lovforslaget i den omspurgte Retning.

Breinholt: Det ærede 1ste Medlem for 5te Kreds (S. Chr. Hansen) citerede i Slutningen af sit Foredrag nogle Udtalelser af mig ved en tidligere Leilighed her i Salen om samme Gjensstand, og han udtalede deraf, at han troede at turde gjøre Regning paa mig som en Støtte for det foreliggende Lovforslag. Forsaavidt jeg nu turde forudsætte, at man overhovedet erindrer min Oprøben ved den Leilighed, hvortil det ærede Medlem sigtede, vil det maaske nok kunne vække nogen Forundring, at jeg strax erklærer, at han har Ret i sin Forudsætning; jeg vil virkelig anbefale at støtte det foreliggende Lovforslag. Men jeg maa der følge det ærede 2det kongevalgte Medlems (Ussing) Exempel. Vi stod dengang, saa vidt jeg erindrer, omtrent paa det samme Standpunkt. Naar det ærede Medlem nu idag indtager en fra min aldeles modsat Holdning, skylder jeg at give en kort Forklaring af min Stilling, og jeg tror at kunne sige, at jeg er i fuldkommen god Overensstemmelse baade med mig selv og med den Stilling, jeg i det Hele taget tidligere indtog. Jeg hævdede nemlig dengang, at dette nye og — som det forekom mig — noget betænkelige socialøkonomiske Princip, som man søgte at indføre, havde i mange Henseender store Betænkeligheder for mig, navnlig fordi man derved ydede Statsunderstøttelse til en enkelt Samfundsklasse, al den Stund det dog var givet, at andre Samfundsklasser trængte ikke mindre til ved Statens Forborg at støttes i deres Bedrift. Men fremfor Alt frygtede jeg for, at denne Foranstaltning, der skulde tjene til Husmandsstandens Vel, langtfra vilde blive den til virkelig og vedvarende

Betegnelse. Jeg fremhævede navnlig i den Henseende, at jeg frygtede for, at vi derigjennem vilde faae en almindelig over hele Landet forgjældet Husmandsstand; thi den lette Udgang, som Loven af 28de Mai 1880 uregelmæssigt vilde give til at stifte Laan, vilde ganske sikkert lokke mangen Husmand, der tidligere, om end for Eiden med Uffavn, maatte give Ustald paa Midler, fordi de vare meget vanskelige at erholde, til nu at stifte et saadant Laan og derved komme i Gjæld, som han ellers ikke vilde komme i. Jeg indrømmede ganske vist, at det i Diebliffet — men vel at mærke kun i Diebliffet — vilde være en stor Behagelighed for en saadan Mand at faae en større kontant Sum ihaende, men det var en Behagelighed — det tilføiede jeg tillige — som var dyretjøbt, kjøbt paa hans Fremtids Beføstning. Jeg saae ikke Andet, end at, naar en saadan Laantager blev gammel og svag, saaledes at han ikke længer ved personligt Arbejde kunde fortjene de Penge, som kræves til Rent og Afdrag af det paagjældende Laan, saa vilde han være overordentlig uheldig stille; thi som Regel troede jeg, man kunde sige, at den Slags Eiendomme — og da gjaldt det Eiendomme, det maa jeg tillige indskyde, hvis Lagationsværdi var høist 2,500 Kr. — vilde i Reglen ikke kunne bære nogen Forrentning udover Familiens Underhold. Nu har hidtil en saadan gammel, udslidt Husmands sidste Udvei været at overlade sit Hus til en Søn, Svigersøn eller i Mangel deraf til en helt Fremmed mod en aldeles nominal Kjøbesum, men mod en nogenlunde tilstrækkelig Ustægts Udelse og Løfte om en hæderlig Begravelse. Denne Vej til en nogenlunde betrygget Alderdomsforjærgelse vil være spærreret for den Husmand, som har optaget et saa stort Kreditforeningslaan i sit Hus, som han kan opnaa, thi den Slags Eiendomme kunne ikke paa samme Tid bære en stor Prioritet og en stor Ustægt. Jeg spørger da og spurgte dengang: Hvor skal denne gamle, aflægs og forgjældede Husmand søge sin Alderdomsforjærgelse? Jeg svarede selv: Det maa være i Kommunen, thi jeg saae ikke andre Steder. Det var min Hovedbetænkelighed, men jeg fremhævede tillige andre Betænkeligheder og navnlig dem, som ere fremhævede og citerede af det ærede 1ste Medlem for 5te Kreds (S. Chr. Hansen). Jeg fremhævede navnlig Faren ved det solidariske Ansvar og Frygten for, at Renten yderligere vilde blive forhøiet; men det forekommer mig, at det foreliggende Lovforslag i saa Henseende yder en ganske væsentlig Fordel, thi det kan ikke negtes, at Eiendomme udover en Lagationssum af 4,000 Kr. — dengang var Taler om 2,500 Kr. — indtil 6,000 Kr. give et langt solidere og bedre Pant end de Eiendomme, som ligge nedenfor. Det solidariske Ansvar for Interessenterne vil altsaa ligefrem forringes, og Foreningen vil faae en meget stor Tilgang af Interessenter, Laanesum-